

Flora gatunków roślin naczyniowych „Cmentarza Starego” w Końskich (Wzgórza Opoczyńskie)

MONIKA PODGÓRSKA

PODGÓRSKA, M. 2025. Flora of vascular plant species of the “Cmentarz Stary” cemetery in Końskie. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 30(2): 241–264. e-ISSN 2449-8890, ISSN 1640-629X.

ABSTRACT: The main aim of this paper is to present a complete list of the vascular plant species growing in the cemetery in Końskie (ATPOL square EE 4203) and its diversity, based on the geographical and historical analysis of synanthropic flora and socioecological groups. Floristic research was carried out in 2022–2025. The flora includes 262 taxa. Of these, 74 species are new to the EE 4203 square. The flora includes 165 apophytes, 51 archaeophytes, 28 kenophytes, 5 anthropophytes of unknown origin, and 13 ergasiophytes. The 249 recorded species belong to nine socioecological groups. The most numerous group (almost 50% of the flora) comprises species of synanthropic habitats, mainly belonging to the *Artemisietea vulgaris* and *Stellarietea mediae* classes. The second largest group comprises meadow species, accounting for 21% of the flora; 46 of which are characteristic of the *Molinio-Arrhenatheretea* class. Forest species constitute 11% of the flora, 12 of which are characteristic of the *Quercio-Fagetea* class. Thirteen endangered species and one protected species were found in the studied flora. The cemetery flora in Końskie is unique due to its high species richness and the high proportion of archaeophytes.

KEY WORDS: endangered species, geographical and historical analysis, habitat groups, Poland, species richness, synanthropic flora

M. Podgórska, Zakład Biologii Środowiska, Instytut Biologii, Wydział Nauk Ścisłych i Przyrodniczych, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, ul. Uniwersytecka 7, 25-406 Kielce, Polska; e-mail: monika.podgorska@ujk.edu.pl; ORCID: 0000-0003-1777-5534

WSTĘP

Cmentarze stanowią specyficzne siedliska dla roślin, przez co stały się przedmiotem zainteresowania botaników. Już w ubiegłym wieku powstały opracowania dotyczące wartości florystycznych różnych miejsc pochówku (np. ROJECKA 1932; STYPIŃSKI 1978; SICIŃSKI 1986; GALERA i in. 1993; LISOWSKA i in. 1994; DORDA 1995; STACHAK & ZIELIŃSKI 1996), ale prawdziwy „rozkwit” badań na tego typu antropogenicznych siedliskach rozpoczął się z początkiem XXI w. Opublikowane zostały liczne prace florystyczne (np. CZARNA 2001, 2024; CELKA & ŻYWICA 2004; CZARNA & PISKORZ 2005; SOBISZ 2007; SOBISZ & ANT-KOWIAK 2009; TRZASKOWSKA & KARCZMARZ 2013; BORYSIK & STĘPIŃSKA 2022), jak i opracowania o charakterze fitosocjologicznym (np. LAIVINŠ & JERMACĀNE 2000; JĘDRZEJKO & WALUSIAK 2008, 2010; RAHMONOV i in. 2010). Wszystkie te publikacje wnoszą wiele

istotnych informacji geobotanicznych (m.in. o roli cmentarzy w ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o danych florystycznych), a także uzupełniają naszą wiedzę w zakresie wpływu antropopresji na szatę roślinną regionów (m.in. dostarczają danych na temat udziału i rozprzestrzeniania się antropofitów).

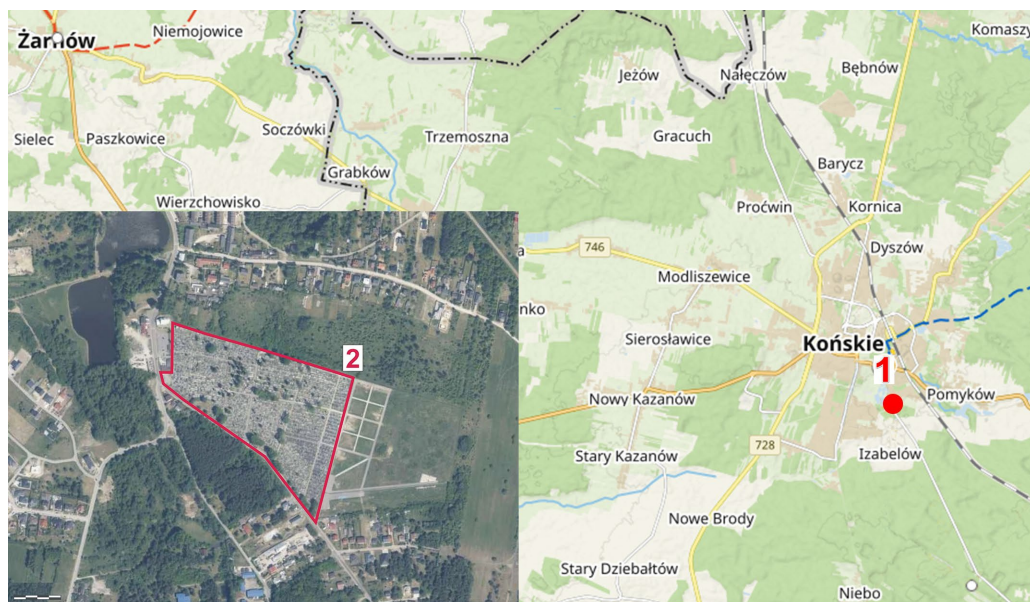
Niniejsza praca dotyczy flory roślin naczyniowych „Cmentarza Starego” w Końskich (Cmentarz parafii Św. Anny). W regionalizacji fizyczno-geograficznej (RICHLING i in. 2021) teren ten położony jest w mezoregionie Wzgórza Opoczyńskie i makroregionie Wyżyna Przedborska. Mezoregion budują skały jurajskie, które tworzą dwie antykliny rozdzielone kredową synkliną. Formy te przykryte są wzniesieniami ostańcowymi, zbudowanymi ze żwiru pochodzącego ze zlodowacenia środkowopolskiego. Flora roślin naczyniowych wschodniej części Wzgórz Opoczyńskich została zbadana (TROJECKA-BRZEZIŃSKA 2017), jednakże „Cmentarz Stary” w Końskich nie był dotychczas przedmiotem osobnego opracowania. Warto zaznaczyć że, jak podają źródła historyczne, jest to jeden z najstarszych cmentarzy w Polsce – powstał na przełomie 1777/1778 r. i jest największą nekropolią w powiecie koneckim. Obiekt ten został wpisany do rejestru zabytków (<https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>). Kościół, przy którym położony jest cmentarz, powstał w 1770 r. – został on zbudowany jako kaplica dworska pod wezwaniem Św. Jana Chrzciciela, w której odprawiano nabożeństwa dla rodu Małachowskich, a później Tarnowskich. Około 1820 r. znalazł się w rękach rosyjskiego wojska i stanowił magazyn broni i amunicji. W 1828 r. przywrócono mu funkcję świątyni, która stała się kościołem cmentarnym. W 1913 r. budowla częściowo spłonęła, a w 1918 r. została odbudowana dzięki staraniom hrabiny Anny z Branickich Tarnowskiej. Od tego czasu kościół nosi wezwanie „Św. Anny” (<https://diecezja.radom.pl/konskie-parafia-pw-sw-anny/>). Warto zaznaczyć, iż prawie wszystkie, stare, pomnikowe rzeźby nagrobkowe wykonane zostały z miejscowego surowca (piaskowiec).

Głównym celem niniejszej pracy jest przedstawienie pełnej listy gatunków roślin naczyniowych rosnących na terenie „Cmentarza Starego” w Końskich oraz jej zróżnicowania w oparciu o analizę geograficzno-historyczną flory synantropijnej oraz grup socjoekologicznych.

METODYKA

Badania przeprowadzono w latach 2022–2025 w trakcie sezonów wegetacyjnych obejmujących okres od marca do września. Każdego roku badany teren odwiedzano kilkanaście razy od przedwiośnia do jesieni (2–3 razy w każdym miesiącu). Wszystkie gatunki notowano tylko raz, zaznaczając je na „spisie dla flory Gór Świętokrzyskich” lub, w razie braku gatunku w spisie, dopisując go do listy. W trakcie badań zebrano 180 arkuszy zielnikowych. Zbiory te złożono w Herbarium KTC Instytutu Biologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz w Narodowej Kolekcji Bioróżnorodności Organizmów Współczesnych i Kopalnych IB PAN (Zielnik KRAM).

Badaniami objęto powierzchnię cmentarza zajęta przez mogiły, nie biorąc pod uwagę fragmentu terenu, który obecnie jest nieużytkiem i dopiero w przyszłości będzie miejscem pochówku zmarłych (Ryc. 1). Powierzchnia badanego terenu wynosi 8 ha i mieści się w kwadracie EE 4203 siatki ATPOL (ZAJĄC & ZAJĄC 2001) o boku 2,5 km (TROJECKA-BRZEZIŃSKA 2017). W trakcie kartowania flory spisywano wszystkie dziko występujące taksony roślin naczyniowych oraz ergazjofity. Za ergazjofit uznawano wyłącznie te taksony, które odnaleziono poza nasadzeniami, np. na przydrożach alejek cmentarnych, pomiędzy grobami, przy murach cmentarnych. Spisem nie objęto roślin stanowiących celowe nasadzenia. Analizę geograficzno-historyczną roślin synantropijnych oparto na opracowaniu KORNASIA & MEDWECKIEJ-KORNAŚ (2002).

Ryc. 1. Lokalizacja (1) oraz granice (2) „Cmentarza Starego” w Końskich (<https://mapa-turystyczna.pl/>)

Fig. 1. Location (1) and boundaries (2) of the “Cmentarz Stary” cemetery in Końskie (<https://mapa-turystyczna.pl/>)

Wszystkie gatunki rodzime rosnące na antropogenicznym siedlisku, jakim jest cmentarz, uznano za apofity. Listę antropofitów oparto na opracowaniach ZAJĄCA (1983, 1987a, b, 1988), TOKARSKIEJ-GUZIŁ i in. (2014) oraz MIRKA i in. (2020). Grupy socjoekologiczne, określone na podstawie ogólnej charakterystyki ekologicznej danego gatunku, podano za PODGÓRSKĄ (2013). Klasę zbiorowisk roślinnych, dla których dany gatunek jest charakterystyczny, określono na podstawie opracowania MATUSZKIEWICZA (2014). W przypadku, gdy dany gatunek nie ma waloru charakterystycznego i występuje w różnych syntaksonach danej grupy, oznaczono go symbolem „in”. Nomenklatura taksonów została podana za MIRKIEM i in. (2020), w przypadku niektórych oznaczonych podgatunków za RUTKOWSKIM (2014).

Skróty zastosowane w pracy: 1) grupy socjoekologiczne: Kser. – kserotermiczne i ciepłolubnych okrajków, Leś. – leśne, Łąk. – łąkowe, Mur. i psiar. – muraw i psiar, Mur. piaszcz. – muraw piaszczystych, Nam. – namuliskowe, Nieokr. – nieokreślone; Syn. – synantropijne, Torf. – torfowiskowe; 2) klasy zbiorowisk roślinnych: *Agrop. int.-rep.* – *Agropyreteia intermedio-repentis*, *Art. vulg.* – *Artemisietea vulgaris*, *Bid. tripart.* – *Bidentetia tripartiti*, *Epil. ang.* – *Epilobietea angustifolii*, *Fest.-Brom.* – *Festuco-Brometetea*, *Isoët.-Nan.* – *Isoëto-Nanojuncetetea*, *Koel.-Coryn.* – *Koelerio-Corynephoretetea*, *Mol.-Arrh.* – *Molinio-Arrhenatheretea*, *Nard.-Call.* – *Nardo-Callunetetea*, *Quer.-Fag.* – *Quercu-Fagetetea*, *Rham.-Prun.* – *Rhamno-Prunetetea*, *Scheuch.-Caric.* – *Scheuchzerio-Caricetetea nigrae*, *Stell. med.* – *Stellarietetea mediae*, *Trif.-Ger.* – *Trifolio-Geranietetea sanguinei*, *Vacc.-Picee.* – *Vaccinio-Piceetetea*, in. – inne.

WYNIKI

Bogactwo gatunkowe

Na badanym terenie stwierdzono 262 taksony roślin naczyniowych (Załącznik 1). Flora trwale zadomowiona (po wyłączeniu ergazjofitów) liczy 249 taksonów. Biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię cmentarza (0,08 km²), jego florę można uznać za bogatą.

Szczegółowe porównanie flory cmentarza z florą kwadratu EE 4203, w granicach którego obiekt jest położony (kwadrat „Końskie-Browary”, powierzchnia 6,25 km²), wykazało występowanie na terenie cmentarza 175 gatunków już wcześniej stwierdzonych w tym kwadracie. Dodatkowo odnotowano 74 gatunki nowe dla kwadratu EE 4203, spośród których 7 nie było dotychczas notowanych we wschodniej części Wzgórz Opoczyńskich (Załącznik 1).

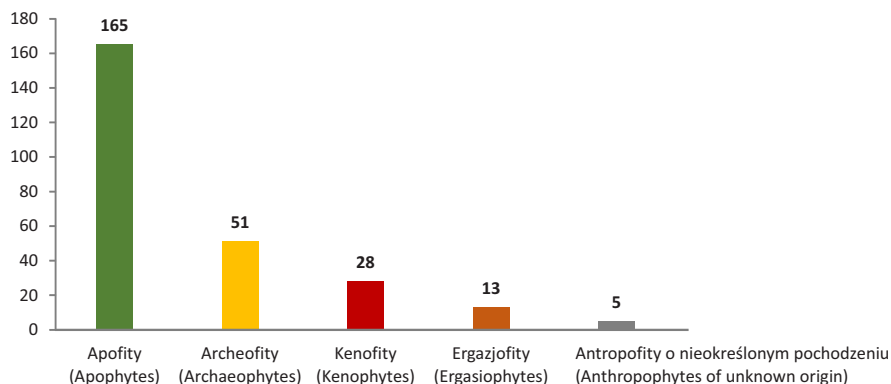
Analiza geograficzno-historyczna

We florze starego cmentarza w Końskich stwierdzono występowanie 165 apofitów, 84 metafitów oraz 13 diafitów – ergazjofitów (Ryc. 2). Analiza metafitów wykazała, iż archeofity znacząco przeważają nad kenofitami, stanowiąc odpowiednio 61% do 33% metafitów (pozostały procent stanowią antropofity o nieokreślonym pochodzeniu; Ryc. 2).

Dodatkowo, archeofity przeważają nie tylko jakościowo (Załącznik 1), ale także ilościowo. Często obserwowano jak rośliny pokrywały całe mogiły, wypełniały przestrzenie pomiędzy nimi, rosły licznie na przy alejkach cmentarnych tworząc swoiste „mikrozbiorowiska” (Ryc. 3, 4), w których najliczniej i najczęściej występowały: *Papaver dubium*, *P. rhoeas*, *Bromus sterilis*, *B. tectorum*, *Digitaria sanguinalis*, *Hordeum murinum*, *Vicia hirsuta*, *V. tetrasperma*, *Viola arvensis*, *Geranium pusillum*, *Capsella bursa-pastoris* czy *Veronica arvensis*.

Analiza grup socjoekologicznych

Gatunki trwale zadomowione rosnące na cmentarzu w Końskich reprezentują 9 grup socjoekologicznych (Ryc. 5, Załącznik 1). Najliczniejszą grupę, blisko 50% flory, stanowią gatunki siedlisk synantropijnych (Ryc. 6). Należą do niej zarówno pospolite gatunki ruderalne, reprezentujące klasę *Artemisietea vulgaris*, np. *Chelidonium majus*, *Cichorium intybus* subsp. *intybus*, *Echium vulgare*, jak i rzadsze chwasty segetalne, charakterystyczne dla klasy *Stellarietea mediae*, np. *Anchusa arvensis*, *Centaurea cyanus*, *Consolida regalis* czy

Ryc. 2. Udział gatunków w oparciu o analizę geograficzno-historyczną flory synantropijnej

Fig. 2. The share of species based on the geographical-historical analysis of the synanthropic flora

Ryc. 3. Masowy udział archeofitów z dominacją maków na terenie cmentarza w Końskich (fot. M. Podgórska)

Fig. 3. Mass occurrence of archaeophytes with a dominance of poppies in the cemetery in Końskie (photo by M. Podgórska)

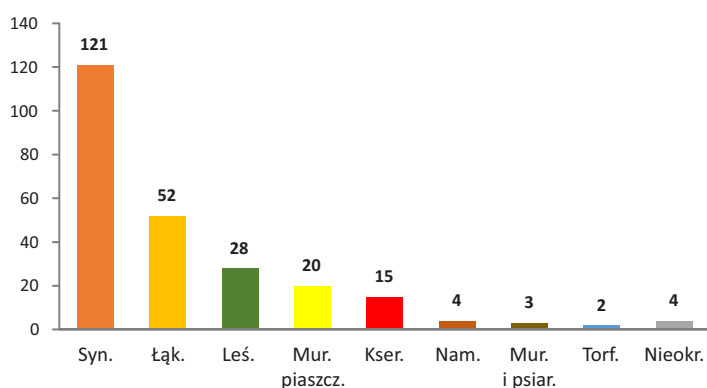

Ryc. 4. Masowy udział archeofitów na cmentarzu w Końskich: A – mikrosiedlisko z dominacją *Vicia hirsuta* na jednej z mogił; B – przestrzeń między grobami z mikrosiedliskiem *Bromus sterilis* (fot. M. Podgórska)

Fig. 4. Mass occurrence of archaeophytes in the cemetery in Końskie: A – a microhabitat dominated by *Vicia hirsuta* on one of the graves; B – the area between graves with a microhabitat of *Bromus sterilis* (photo by M. Podgórska)

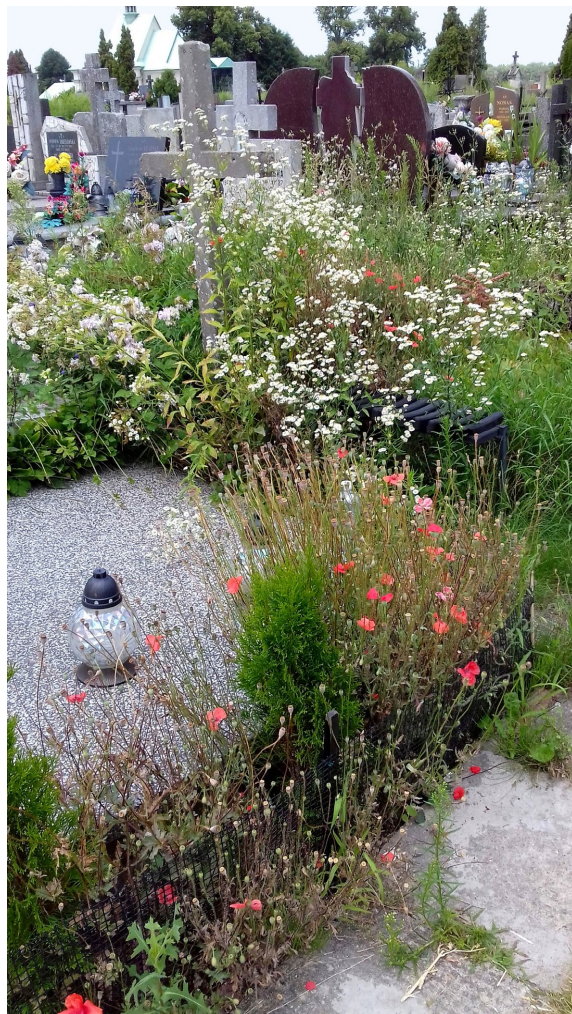
Fumaria officinalis subsp. *officinalis*. W grupie roślin siedlisk synantropijnych spory udział mają także gatunki nieposiadające waloru charakterystycznego dla żadnej klasy zbiorowisk, np. *Geranium molle*, *Hesperis matronalis* subsp. *matronalis* czy *Senecio vulgaris*.

Kolejna grupa pod względem liczności obejmuje gatunki łąkowe (Ryc. 5), które stanowią 21% flory cmentarza, a aż 46 z nich to gatunki charakterystyczne dla klasy *Molinio-Arrhenatheretea* (Ryc. 7). Na cmentarzu w Końskich najliczniej występowały np. *Bromus hordeaceus*, *Arrhenatherum elatius*, *Festuca pratensis*, *Geranium pratense* czy *Leucanthemum vulgare* subsp. *vulgare*. Z kolei gatunki leśne reprezentują 11% flory (Ryc. 5), a spośród nich 12 to gatunki charakterystyczne dla klasy *Quercio-Fagetea* (Ryc. 7). Najliczniejszymi gatunkami z tej grupy były *Aegopodium podagraria* oraz geofity wczesnowiosenne – *Ficaria verna*, *Gagea minima* oraz *G. lutea*. Gatunki te często porastały mogiły i przestrzenie pomiędzy nimi (Ryc. 8). W badanej florzcie zaznacza się także udział gatunków suchych muraw na piaskach (spośród 20 występujących gatunków, aż 13 jest charakterystycznych dla klasy *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis*; Ryc. 7), których niewielkie fragmenty występowały na piaszczystych przydrożach, czy pomiędzy grobami (Ryc. 9). Zaobserwowano także miejsca, w których wykształciły się niewielkie, ale „prawdziwe” płaty suchych muraw na piaskach z szeregiem gatunków charakterystycznych, np. z *Cerastium semidecandrum*, *Myosotis stricta*, *Potentilla argentea*, *Rumex acetosella*, *Sedum acre*, *Trifolium arvense* czy *Veronica verna*. Spośród 15 gatunków kserotermicznych i ciepłolubnych okrajków (Ryc. 7), na cmentarzu w Końskich częściej odnotowano tylko *Bromus inermis*, *Campanula rapunculoides*, *Euphorbia cyparissias*, *Ranunculus bulbosus* oraz *Senecio jacobaea*. Pozostałe gatunki (Załącznik 1) rosły pojedynczo na rozproszonych stanowiskach, a często znajdowane były tylko w jednym miejscu. Gatunki z pozostałych grup nie mają istotnego udziału w badanej florzcie, a ich występowanie na cmentarzu w Końskich było raczej przypadkowe (Ryc. 5, Załącznik 1).

Ryc. 5. Udział gatunków w grupach socjoekologicznych we florzcie cmentarza w Końskich (zastosowane skróty: Syn. – synantropijne, Łąk. – łąkowe, Leś. – leśne, Mur. piaszcz. – muraw piaszczystych, Kser. – kserotermiczne i ciepłolubnych okrajków, Nam. – namuliskowe, Mur. i psiar. – muraw i psiar., Torf. – torfowiskowe, Nieokr. – nieokreślone)

Fig. 5. The participation of species in socio-ecological groups in the flora of the cemetery in Końskie (applied abbreviations: Syn. – synanthropic, Łąk. – meadow, Leś. – forest, Mur. piaszcz. – dry grasslands on sandy, Kser. – xerothermic, Nam. – siltlands, Mur. i psiar. – grasslands and heaths, Torf. – peat bogs, Nieokr. – unspecified)

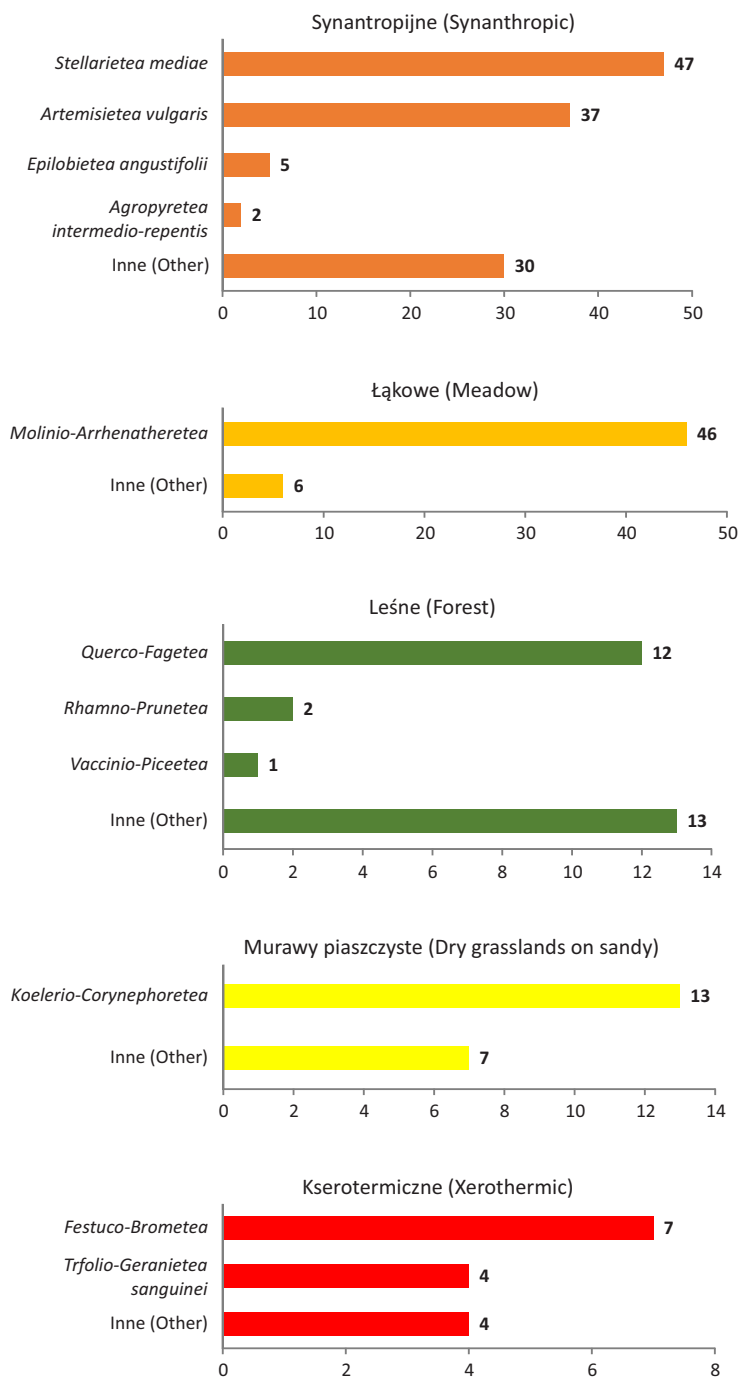

Ryc. 6. Grupa gatunków synantropijnych na cmentarzu w Końskich (fot. M. Podgórska)

Fig. 6. Group of synanthropic species in the cemetery in Końskie (photo by M. Podgórska)

Gatunki rzadkie

We florze cmentarza w Końskich znaleziono 13 gatunków zagrożonych (Tab. 1), w tym 5 zagrożonych w skali kraju (KAŹMIERCZAKOWA i in. 2016) oraz 10 zagrożonych regionalnie (BRÓZ & PRZEMYSKI 2009), a także jeden gatunek – *Scilla bifolia* s. str., objęty ochroną częściową w Polsce (ROZPORZĄDZENIE 2014). Gatunki te rosły m.in. we fragmentach muraw piaszczystych – *Cerastium glomeratum*, *Myosotis ramosissima*, *Stellaria neglecta*, *Veronica agrestis*, *V. polita*, muraw kserotermicznych – *Asparagus officinalis*, *Veronica vindbonensis*, czy we fragmentach suchych łąk, jak w przypadku *Saxifraga granulata*, której populacja, choć odnaleziona tylko w jednym miejscu, liczyła ponad 200 osobników (Ryc. 10).

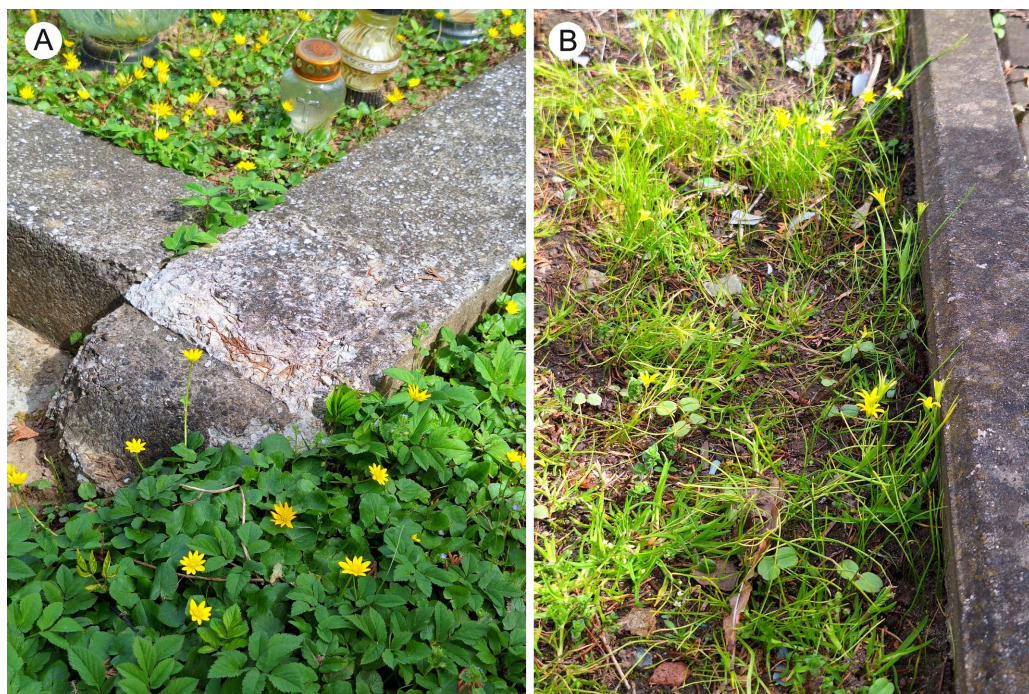

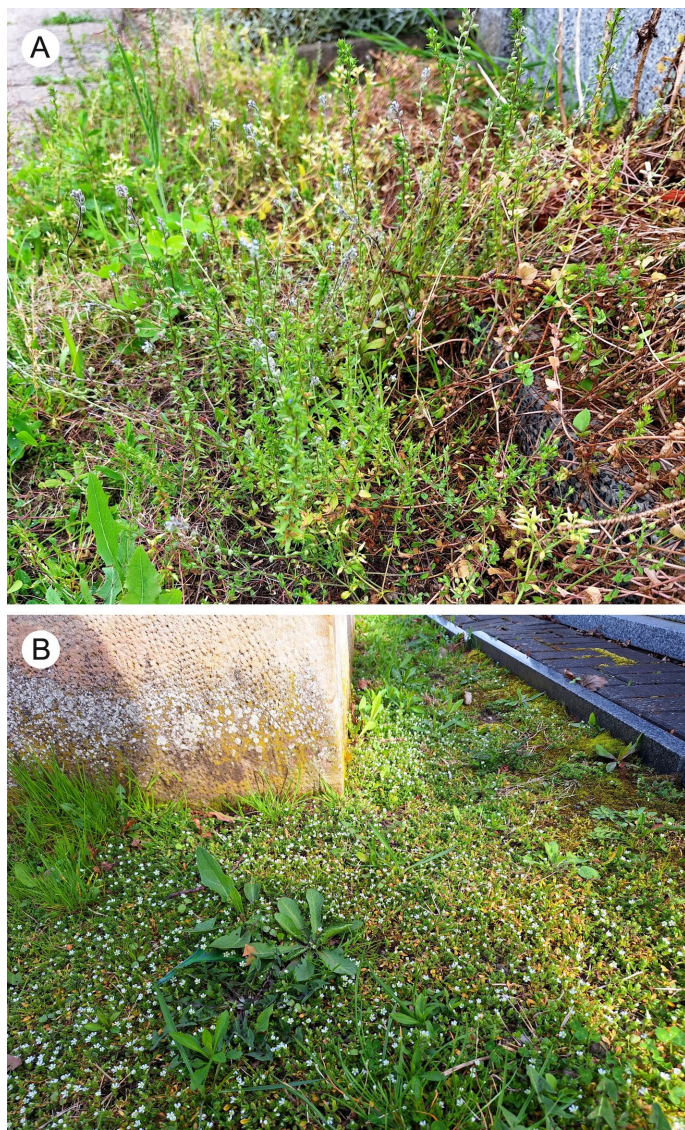
Ryc. 7. Udział gatunków charakterystycznych dla klas zbiorowisk roślinnych w najliczniejszych grupach socjoekologicznych na terenie cmentarza w Końskich

Fig. 7. The presence of species characteristic of plant community classes in the most numerous socio-ecological groups in the cemetery in Końskie

Tabela 1. Gatunki zagrożone odnotowane we florze „Cmentarza Starego” w Końskich**Table 1.** Threatened species recorded in the flora of the “Cmentarz Stary” cemetery in Końskie

Nazwa gatunku (Name of species)	Kategorie zagrożenia (Threat categories)	
	kraj (country)	region (region)
<i>Asparagus officinalis</i>	–	NT
<i>Cerastium glomeratum</i>	–	NT
<i>Fumaria vaillantii</i>	VU	–
<i>Gagea minima</i>	–	CR
<i>Hordeum murinum</i>	–	NT
<i>Myosotis ramosissima</i>	–	VU
<i>Ornithogalum umbellatum</i>	–	VU
<i>Saxifraga granulata</i>	–	VU
<i>Stellaria neglecta</i>	DD	EN
<i>Valerianella locusta</i>	–	EN
<i>Veronica agrestis</i>	DD	–
<i>Veronica polita</i>	DD	–
<i>Veronica vindbonensis</i>	DD	EN

Ryc. 8. Mikrosiedliska z dominacją gatunków leśnych na cmentarzu w Końskich: A – *Ficaria verna*; B – *Gagea minima* (fot. M. Podgórska)**Fig. 8.** Microhabitats dominated by forest species in the cemetery in Końskie: A – *Ficaria verna*; B – *Gagea minima* (photo by M. Podgórska)

Ryc. 9. Fragmenty suchych muraw na piaskach z wczesnowiosennymi terofitami z dominacją: A – *Myosotis stricta*; B – *Cerastium semidecandrum* na cmentarzu w Końskich (fot. M. Podgórska)

Fig. 9. Fragments of dry grasslands on sandy soils with early spring therophytes dominated by: A – *Myosotis stricta*; B – *Cerastium semidecandrum* at the cemetery in Końskie (photo by M. Podgórska)

DYSKUSJA

Cmentarz w Końskich wyróżnia się jednym z najwyższych wskaźników bogactwa florystycznego pod względem liczby taksonów trwale zadomowionych (249) w porównaniu z innymi miejscami pochówku. Najczęściej na poszczególnych cmentarzach liczby taksonów trwale zadomowionych wahają się od kilkudziesięciu do około 150 (por. CZARNA

Ryc. 10. Liczna populacja *Saxifraga granulata* na cmentarzu w Końskich (fot. M. Podgórska)

Fig. 10. An abundant population of *Saxifraga granulata* at the cemetery in Końskie (photo by M. Podgórska)

2001, 2016, 2024; CZARNA & NOWIŃSKA 2010; CZARNA i in. 2007). Z analizy dostępnych badań wynika, że tylko na jednym cmentarzu występuje porównywalnie wysoka liczba gatunków – jest to cmentarz w Majdanku, gdzie, jak podają TRZASKOWSKA i KARCZMARZ (2013), skartowano 235 trwałych składników flory. W pozostałych przypadkach wysokie liczby odnotowanych gatunków są efektem kartowania flor całych kompleksów cmentarzy, np. na obszarze zespołu 37 poniemieckich cmentarzy na Pomorzu Zachodnim stwierdzono występowanie 208 gatunków (BORYSIK & STĘPNIEWSKA 2022), z zespołu 43 cmentarzy w Słowińskim Parku Narodowym podano 261 gatunków (SOBISZ & ANTKOWIAK 2009), a na terenie 7 cmentarzy Ostrowa Wielkopolskiego i okolicy zidentyfikowano 197 gatunków (CELKA & ŻYWICA 2004).

Wpływ na bogactwo florystyczne, zgodnie z powszechnie znaną „teorią wysp” (MACARTHUR & WILSON 1967), ma powierzchnia danego obiektu. Jednakże wpływ na liczbę gatunków ma nie tylko sama powierzchnia wyspy, ale także jej jakościowe zróżnicowanie (PODGÓRSKA 2015, 2018), związane m.in. z liczbą mikrosiedlisk. Podobnie jest w przypadku specyficznych, antropogenicznych habitatów, jakimi są cmentarze. Jak podają CZARNA (2001) czy CELKA i ŻYWICA (2004), na małych cmentarzach występuje często więcej gatunków, niż na cmentarzach o większej powierzchni. Wiadomo też, iż duża różnorodność mikrosiedlisk cmentarzy sprzyja kształtowaniu się licznych „mikrozbiorowisk” (JĘDRZEJKO i in. 2013), a co za tym idzie, zwiększa ogólną liczbę gatunków. W przypadku cmentarza w Końskich mamy do czynienia z dość zróżnicowanymi mikrosiedliskami, co podobnie jak jego wiek – cmentarz w Końskich jest starszy od słynnych Powązek

(<https://radiokielce.pl/301417/konecki-cmentarz-starszy-od-powazek-116658/>) – niewątpliwie wpłynęło na bogactwo gatunkowe tego miejsca. Warto także zaznaczyć, że najstarsze cmentarze zwykle charakteryzują się najwyższym bogactwem gatunkowym, np. cmentarze w Słowińskim Parku Narodowym (SOBISZ & ANTKOWIAK 2009), założone w XVIII w., podobnie jak cmentarz w Końskich.

We florze starego cmentarza w Końskich stwierdzono przewagę rodzimych gatunków synantropijnych (165 apofitów) nad antropofitami (84 metafity oraz 13 ergazjofitów), co jest typowe dla flor cmentarzy (por. CELKA & ŻYWICA 2004; CZARNA 2004; CZARNA & NOWIŃSKA 2010). Natomiast ewenementem jest tutaj znaczna przewaga archeofitów nad kenofitami. We florach większości cmentarzy sytuacja jest odwrotna – to kenofity znacznie przeważają nad archeofitami (por. SOBISZ & ANTKOWIAK 2009; CZARNA & NOWIŃSKA 2010; BORYSIK & STĘPNIEWSKA 2022), a nawet jeśli notowana jest przewaga archeofitów (np. CELKA & ŻYWICA 2004; TRZASKOWSKA & KARZMARZ 2013), to różnica w liczbie gatunków pomiędzy tymi dwiema grupami antropofitów nigdy nie jest tak duża, ani nigdzie też nie stwierdzono tak wysokiej liczby archeofitów. Znaczący udział archeofitów z pewnością związany jest z wiekiem cmentarza w Końskich, a także z faktem, iż wiele starych mogił nie jest przykrytych kamiennymi płytami, co umożliwia wzrost roślinom. Mogiły te „pamiętają” czasy, kiedy Końskie otoczone było przez liczne pola uprawne (inf. ustne mieszkańców), z których chwasty przedostawały się na teren cmentarza już od 1778 r. Obecnie nie ma śladu po polach uprawnych, okolica została zabudowana przez osiedla willowe, a ostatnie skrawki otwartej przestrzeni stanowią osuszone nieużytki, gdzie dominują gatunki z rodzaju *Rumex* oraz inwazyjne *Solidago canadensis* i *S. gigantea*. Można zatem stwierdzić, iż stary cmentarz w Końskich stanowi wyspę – refugium dla wielu archeofitów, które znalazły tu schronienie przed urbanizacją. Dodatkowo sprzyja im systematyczne oczyszczanie starych grobów z roślinności, które skutecznie hamuje proces sukcesji wtórnej.

Przeprowadzone analizy wykazały, że spośród 9 grup socjoekologicznych wyróżnionych na podstawie udziału gatunków trwale zadomowionych, na cmentarzu w Końskich najliczniej reprezentowana jest grupa gatunków siedlisk synantropijnych. Pokrywa się to z wynikami podobnych analiz z innych cmentarzy, gdzie także stwierdzono znaczny udział gatunków synantropijnych, np. we florze cmentarzy w Czeladzi (JĘDRZEJKO i in. 2013), czy na terenie poniemieckich cmentarzy Pomorza Zachodniego (BORYSIK & STĘPNIEWSKA 2022). Główny zrząd flor wielu cmentarzy stanowią gatunki łąkowe, a także leśne (głównie charakterystyczne dla klasy *Querco-Fagetea*), np. starych żydowskich cmentarzy w Karpatach Zachodnich (CZARNA & NOWIŃSKA 2010), czy też cmentarzy w Koźminie Wielkopolskiej (CZARNA 2024). Gatunki z tych dwóch grup również licznie występują na cmentarzu w Końskich. Spośród gatunków leśnych szczególną uwagę przykuwają geofity wczesnowiosenne, które na badanym cmentarzu tworzą zwarte płyty pośród mogił lub na samych mogiłach, np. *Ficaria verna* czy *Gagea minima*. Warto zaznaczyć, iż licznie występujący ziarnopłon wiosenny obserwowano również CZARNA (2004) na jednym z cmentarzy w Jarocinie.

W badanej florze zaznacza się także znaczny udział gatunków suchych muraw na piaszkach. Ma to związek z czynnikami naturalnymi (przede wszystkim z piaszczystym podłożem, które odpowiada budowie geologicznej tego terenu), ale także z wpływem człowieka.

Zarówno groby, stanowiące często same „rabatki”, jak i tereny wokół nich są systematycznie oczyszczane z roślinności jesienią. Dodatkowo, większe fragmenty suchych muraw są bardzo nisko wykaszane. Oba te działania skutecznie hamują proces sukcesji wtórnej i pozwalają na pojaw terofitów napiaskowych w kolejnym sezonie wegetacyjnym. Występowanie gatunków muraw piaszczystych zostało potwierdzone także na innych miejscach pochówku, np. na cmentarzach Ostrowa Wielkopolskiego i okolicy (CELKA & ŻYWICA 2004), gdzie gatunki te dominowały.

Gatunki rzadkie stwierdzone na cmentarzach mogą budzić wątpliwości, co do naturalności ich wystąpień. Jak podają autorzy flor różnych cmentarzy (np. CELKA & ŻYWICA 2004), często nie ma pewności co do tego, czy dane gatunki chronione, czy też zagrożone nie zdziczały z nasadzeń na grobach. Jednakże, w przypadku gatunków zagrożonych, zamieszczonych w tabeli 1, występujących na cmentarzu w Końskich, można z dużą pewnością stwierdzić, iż są to gatunki spontanicznie występujące, a nie zdziczałe z upraw, ponieważ nie należą do gatunków uprawianych na cmentarzach i znalezione zostały w „mikrosiedliskach”, które odpowiadają ich wymaganiom ekologicznym.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

1) Flora roślin naczyniowych „cmentarza starego” w Końskich jest bogata i liczy 262 taksony.

2) Analiza geograficzno-historyczna flory synantropijnej wykazała występowanie 165 apofitów, 84 metafitów (w tym 51 archeofitów, 28 kenofitów, 5 antropofitów o nieokreślonym pochodzeniu) oraz 13 ergazjofitów.

3) Flora trwale zadomowiona (249 taksonów) reprezentuje 9 grup socjoekologicznych. Najliczniej występuje grupa gatunków synantropijnych.

4) We florze cmentarza odnotowano 13 gatunków zagrożonych, w tym 5 gatunków zagrożonych w skali kraju oraz 10 gatunków zagrożonych regionalnie, a także 1 gatunek objęty ochroną częściową.

5) Najbardziej charakterystyczną cechą flory „cmentarza starego” w Końskich jest duży udział archeofitów, które znacznie przeważają nad innymi antropofitami, co stanowi ewenement wśród dotychczas zbadanych flor cmentarzy.

Podziękowania. Serdecznie dziękuję mojej siostrze Annie Skorupie za pomoc w odkrywaniu tajemnic florystycznych cmentarza w Końskich. Badania zostały sfinansowane przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (projekt badawczy nr SUPB.RN.24.208).

LITERATURA

- BORYSIAK J. & STĘPNIWSKA M. 2022. Florystyczna różnorodność przesłanką rewaloryzacji poniemieckich cmentarzy dorzecza Parsęty (Pomorze Zachodnie) i ich kulturowych usług ekosystemowych. – *Biblioteka Monitoringu Środowiska* 32: 206–215.
- BRÓZ E. & PRZEMYSKI A. 2009. The red list of vascular plants in the Wyżyna Małopolska upland (S Poland). – W: Z. MIREK & A. NIKEL (red.), *Rare, relict and endangered plants and fungi in Poland*, s. 123–136. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

- CELKA Z. & ŻYWICA J. 2004. Flora naczyniowa wybranych cmentarzy Ostrowa Wielkopolskiego i okolic. – Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu **363**, Botanika **7**: 11–31.
- CZARNA A. 2001. Flora naczyniowa cmentarzy ewangelickich w Koźminie i Koźmińcu (Nizina Wielkopolska). – Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu **334**, Botanika **4**: 27–37.
- CZARNA A. 2004. Flora naczyniowa cmentarzy na terenie Jarocina. – Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu **363**, Botanika **7**: 33–45.
- CZARNA A. 2016. Vascular plant flora in the Cytadela cemeteries in Poznań (Poland). – Acta Agrobotanica **69**(4): 1695.
- CZARNA A. 2024. Flora naczyniowa cmentarzy różnych wyznań i grup społecznych na terenie Koźmina Wielkopolskiego. – Steciana **28**(2): 13–27.
- CZARNA A. & NOWIŃSKA R. 2010. Vascular plants of certain old Jewish cemeteries in Western Carpathians. – Botanika-Steciana **14**: 45–52.
- CZARNA A. & PISKORZ R. 2005. Vascular flora of cemeteries in Zakopane town in the Tatra Mountains. – Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu **373**(9): 47–58.
- CZARNA A., NOWIŃSKA R. & WYSAKOWSKA I. 2007. Vascular flora of the minicipal cemetery in Ustrzyki Dolne (Bieszczady Mts., Poland). – Botanika-Steciana **11**: 29–33.
- DORDA A. 1995. Ciekawostki dendrologiczne na cmentarzu Żydowskim w Cieszynie. – Wszechświat **86**(12): 320–321.
- GALERA H., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B. & LISOWSKA M. 1993. Flora cmentarzy lewobrzeżnej Warszawy na tle flory miasta. – Fragmenta Floristica et Geobotanica **38**(1): 237–261.
- JĘDRZEJKO K. & WALUSIAK E. 2008. Flora gatunków naczyniowych oraz ich zespoły i mikrozbiorowiska na wybranych cmentarzach w regionie Podbeskidzia Zachodniego (Polska Południowa). – Ekologia **3**: 77–98.
- JĘDRZEJKO K. & WALUSIAK E. 2010. Wieloaspektowość i specyfika kulturowa badań przyrodniczych na cmentarzach – w nawiązaniu do badań florystycznych i fitosocjologicznych na obszarze Podbeskidzia Zachodniokarpackiego (Podgórze Śląskie i Wielickie). – Problemy Ekologii **14**(2): 98–105.
- JĘDRZEJKO K., RAHMONOV O. & BANASZEK J. 2013. Flora naczyniowa (Tracheophyta) cmentarzy w Czeladzi. – Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego **22**: 77–88.
- KĄŻMIERCZAKOWA R., BŁOCH-ORŁOWSKA J., CELKA Z., CWENER A., DAJDOK Z., MICHALSKA-HEJDUK D., PAWLIKOWSKI P., SZCZĘŚNIAK E. & ZIARNEK K. 2016. Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. s. 44. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków.
- KORNAŚ J. & MEDWECKA-KORNAŚ A. 2002. Geografia roślin. s. 634. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- LAIVINŠ M. & JERMACĀNE S. 2000. Emergence of certain neophytic plant communities in the vicinity of cemeteries in Latvia. – Botanica Lithuanica **6**(2): 126987738.
- LATOWSKI K. 1994. Geographical-historical status of *Viola odorata* in north-west Poland. – W: S. MOCHNACK & A. TERPU (red.), Anthropization and environment of rural settlements. Flora and vegetation. Proceedings of International Conference, Satoraljaughely 22–26 August 1994. Thaiszia, s. 67–74.
- LISOWSKA M., SUDNIK-WÓJCIKOWSKA B. & GALERA H. 1994. Flora cmentarzy lewobrzeżnej Warszawy – wybrane aspekty analizy siedliskowej. – Fragmenta Floristica et Geobotanica, Series Polonica **1**: 19–31.
- MACARTHUR R. H. & WILSON E. O. 1967. The theory of island biogeography. s. 224. Princeton University Press, Princeton, NJ.
- MATUSZKIEWICZ W. 2014. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. s. 537. Wydawnictwo PWN, Warszawa.

- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2020. Vascular plants of Poland. An annotated checklist. s. 526. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Science, Kraków.
- PODGÓRSKA M. 2013. Zagadnienia geobotaniczne Garbu Gielniowskiego. Część III. Grupy siedliskowe i syntaksonomiczne. – *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* **20**(2): 347–370.
- PODGÓRSKA M. 2015. Specific remnants of old iron-ore extraction sites as islands of plant species richness. – *Open Life Sciences* **10**: 182–194.
- PODGÓRSKA M. 2018. Former iron mining sites as habitat islands for ancient woodland plant species. – *Polish Journal of Ecology* **66**: 227–238.
- RAHMONOV O., JĘDRZEJKO K. & MAJGIER L. 2010. The secondary succession in the area of abandoned cemeteries in northern Poland. – W: M. BARANČOKOVÁ, J. KRAJČÍ, J. KOLLÁR & I. BELČÁKOVÁ (red.), *Landscape ecology – methods, applications and interdisciplinary approach*, s. 647–657. Institute of Landscape Ecology, Slovak Academy of Sciences, Bratislava.
- RICHLING A., SOLON J., MACIAS A., BALON J., BORZYSZKOWSKI J. & KISTOWSKI M. 2021. Regionalna geografia fizyczna Polski. s. 608. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- ROJECKA N. 1932. Flora starego cmentarza karaimskiego w Trokach. – *Prace Komisji Biologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk* **8**(5): 1–11.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 r., poz.1409).
- RUTKOWSKI L. 2014. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. s. 814. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- SICIŃSKI J. T. 1986. Zieleń cmentarzy – aktualny problem ochrony i kształtowania środowiska. – *Roczniki Dendrologiczne* **34**: 189–199.
- SOBISZ Z. 2007. Flora naczyniowa parków dworskich i cmentarzy gminy Darłowo. – W: W. RĄCZKOWSKI & J. SROKA (red.), *Historia i kultura Ziemi Sławińskiej*. Gmina Darłowo. 6, s. 301–316. Fundacja „Dziedzictwo”, Sławno.
- SOBISZ Z. & ANTKOWIAK W. 2009. Flora naczyniowa cmentarzy na obszarze Słowińskiego Parku Narodowego. – *Słupskie Prace Biologiczne* **6**: 127–144.
- STACHAK A. & ZIELIŃSKI J. 1996. Kwitnące i owocujące okazy bluszczu pospolitego *Hedera helix* L. w parkach i na cmentarzach Szczecina. – *Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej w Szczecinie, Rolnictwo, Seria Przyrodnicza* **170**(61): 35–47.
- STYPIŃSKI P. 1978. Drzewa i krzewy cmentarzy Olsztyna. – *Roczniki Dendrologiczne* **31**: 153–161.
- TOKARSKA-GUZIŁ B., DAJDOK Z., ZAJĄC M., ZAJĄC A., URBISZ A., DANIELEWICZ W. & HOŁDYŃSKI CZ. 2014. Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. s. 197. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Krzywe.
- TROJECKA-BRZEZIŃSKA A. 2017. Flora roślin naczyniowych wschodniej części Wzgórz Opoczyńskich (Wyżyna Małopolska). s. 397. Polska Akademia Nauk – Komitet Biologii Organizmalnej, Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Warszawa–Kraków.
- TRZASKOWSKA E. & KARZMARZ K. 2013. Spontaneous vascular flora of selected cemeteries in Lublin and the surrounding area. – *Acta Agrobotanica* **66**(2): 107–122.
- ZAJĄC A. 1983. Studies on the origin of archaeophytes in Poland. Part I. Methodical considerations. – *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne* **11**: 87–107.
- ZAJĄC A. 1987a. Studies on the origin of archaeophytes in Poland. Part II. Taxa of mediterranean and atlantic-mediterranean origin. – *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne* **14**: 7–50.

- ZAJĄC A. 1987b. Studies on the origin of archaeophytes in Poland. Part III. Taxa of irano-turanian, euro-siberian-irano-turanian and mediterranean-irano-turanian origin. – *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne* **15**: 93–129.
- ZAJĄC A. 1988. Studies on the origin of archaeophytes in Poland. Part IV. Taxa of pontic-pannonian, mediterraneo-south asiatic, south asiatic, and middle european origin. Archaeophyta anthropogena, archaeophyta resistencia. Archaeophytes of unknown origin. – *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace Botaniczne* **17**: 23–51.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.). 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. s. 714. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- <https://diecezja.radom.pl/konskie-parafia-pw-sw-anny/konskie> – Parafia pw. św. Anny. Diecezja radomska (dostęp: 10.07.2025).
- <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/> – Rejestr zabytków nieruchomych – województwo świętokrzyskie, Narodowy Instytut Dziedzictwa (dostęp: 10.07.2025).
- <https://radiokielce.pl/301417/konecki-cmentarz-starszy-od-powazek-116658/> (dostęp: 10.07.2025).

SUMMARY

Cemeteries provide specific habitats for plants, which is why they have become the subject of interest for botanists. The main aim of this paper is to present a complete list of the vascular plant species growing in the cemetery in Końskie, and its diversity, based on the geographical and historical analysis of synanthropic flora and habitat and syntaxonomic groups.

In the physical-geographic regionalization, this area is located in the Wzgórza Opoczyńskie hills mesoregion and the Wyżyna Przedborska upland macroregion. The study area covers 8 ha (Fig. 1), and is located in square EE 4203 of the ATPOL grid. Floristic research was carried out between 2022 and 2025. The research area was visited several times each year, from early spring to autumn.

A total of 262 vascular plant taxa were found in the study area (Appendix 1). The permanently established flora (excluding ergasiophytes) consists of 249 taxa, 74 of which are new species recorded in the cemetery. The Końskie cemetery has a fairly diverse range of microhabitats, and its species richness is influenced by both these microhabitats and the cemetery's age (it was established in 1778). Interestingly, the Końskie cemetery is older than the famous Powązki cemetery. The flora of the old cemetery in Końskie consists of 165 apophytes, 84 metaphytes, and 13 diaphytes – ergasiophytes (Fig. 2). Analysis of the metaphytes showed that archeophytes significantly predominate over kenophytes in the studied flora, constituting 61% and 33% of metaphytes, respectively (the remaining percentages are anthropophytes of unknown origin). Archaeophytes covered entire graves, filled the spaces between them, and grew in large numbers along the cemetery alleys, creating specific 'microcommunities' (Figs 3, 4).

The established species (249) represent nine habitat groups (Fig. 5, Appendix 1). The largest group, accounting for nearly 50% of the flora, comprises species of synanthropic habitats, characteristic mainly of the *Artemisietea vulgaris* and *Stellarietea mediae* classes (Figs 6, 7). The second most numerous group are meadow species, accounting for 21% of the flora, 46 of which are characteristic of the *Molinio-Arrhenatheretea* class. Forest species constitute 11% of the flora; 12 of these are characteristic of the *Quercu-Fagetea* class (Figs 7, 8). The studied flora also includes species of dry grasslands on sands; out of 20 such species, as many as 13 are characteristic of the *Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis* class (Figs 7, 9). There are also xerothermic and thermophilic species belonging to the *Festuco-Brometea* class found on the fringes of this habitat (Fig. 10). Species from other habitat groups do not constitute a significant share of the studied flora and their occurrence in the cemetery in Końskie was accidental (Fig. 5). In the studied flora 13 endangered species and one protected species were found (Table 1). It can be stated with great certainty that the endangered species found in the cemetery in Końskie are spontaneously occurring and not wild relatives of cultivated species, as they were found in 'microhabitats' that correspond to their requirements (e.g. *Saxifraga granulata*, Fig. 10).

The flora of the cemetery in Końskie is unique in terms of its high overall species richness and the high share of archaeophytes, in terms of both quality and quantity. The graves ‘remember’ a time when Końskie was surrounded by numerous cultivated fields, from which weeds had been coming into the cemetery area since 1778. Currently, there is no trace of the farmland, as the area has been built up with villa estates. Therefore, it can be said that the old cemetery in Końskie is an island – a refuge for many old weeds that have found shelter there from urbanisation. They also benefit from the regular removal of vegetation from old graves, which slows down the process of secondary succession.

Wpłynęło: 04.09.2025 r.; przyjęto do druku: 02.12.2025 r.

Załącznik 1. Wykaz gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych na „Cmentarzu Starym” w Końskich. ! – gatunek notowany pierwszy raz w kwadracie ATPOL EE 4203, !! – gatunek notowany pierwszy raz na Wzgórzach Opoczyńskich, (zastosowane skróty – por. metodyka)

Appendix 1. List of vascular plant species identified in the “Cmentarz Stary” cemetery in Końskie. ! – species recorded for the first time in the ATPOL square EE 4203, !! – species recorded for the first time in the Wzgórza Opoczyńskie hills, (antropofit n. poch. – anthropophyte of unknown origin, apofit – apophyte, archeofit – archaeophyte, ergazjofit – ergasiophyte, kenofit – kenophyte; applied abbreviations: Syn. – synanthropic, Łąk. – meadow, Leś. – forest, Mur. piaszcz. – dry grasslands on sandy, Kser. – xerothermic, Nam. – siltlands, Mur. i psiar. – grasslands and heaths, Torf. – peat bogs, Nieokr. – unspecified, in. – other; name of plant communities – cf. methodology)

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Acer negundo</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Acer platanoides</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Achillea millefolium</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Achillea ptarmica</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Aegopodium podagraria</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Agrostis capillaris</i>	Apofit	Nieokr.	in.
! <i>Amaranthus chlorostachys</i>	Kenofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Anchusa arvensis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Anchusa officinalis</i>	Antropofit n. poch.	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Apofit	Łąk.	in.
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Apera spica-venti</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Arabidopsis thaliana</i>	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Arctium minus</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Arctium tomentosum</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Arenaria serpyllifolia</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.
!! <i>Arenaria serpyllifolia</i> subsp. <i>glutinosa</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.
<i>Armoracia rusticana</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Artemisia campestris</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
<i>Artemisia vulgaris</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Asparagus officinalis</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
! <i>Aster novi-belgii</i>	Kenofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Atriplex patula</i>	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Ballota nigra</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Bellis perennis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Berteroa incana</i>	Antropofit n. poch.	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Betula pendula</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Bromus hordeaceus</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Bromus inermis</i>	Antropofit n. poch.	Kser.	in.
! <i>Bromus sterilis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Bromus tectorum</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Calamagrostis epigejos</i>	Apofit	Syn.	<i>Epil. ang.</i>
<i>Calendula officinalis</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Campanula patula</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Campanula rapunculoides</i>	Apofit	Kser.	<i>Trif.-Ger.</i>

Załącznik 1. Kontynuacja – Appendix 1. Continued

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Archeofit	Syn.	in.
<i>Cardaminopsis arenosa</i> subsp. <i>arenosa</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.
! <i>Carex echinata</i>	Apofit	Torf.	<i>Scheuch.-Caric.</i>
<i>Carex hirta</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Centaurea cyanus</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Centaurea scabiosa</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
! <i>Cerastium glomeratum</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.
<i>Cerastium holosteades</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Cerastium semidecandrum</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
! <i>Cerasus avium</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
! <i>Chamomilla suaveolens</i>	Kenofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Chelidonium majus</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Chenopodium album</i>	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Cichorium intybus</i> subsp. <i>intybus</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Cirsium arvense</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Cirsium vulgare</i>	Antropofit n. poch.	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Consolida regalis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Convallaria majalis</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Convolvulus arvensis</i>	Apofit	Syn.	<i>Agrop. int.-rep.</i>
<i>Conyza canadensis</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Corylus avellana</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
! <i>Crepis biennis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Crepis capillaris</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Dactylis glomerata</i> subsp. <i>glomerata</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Descurainia sophia</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Dianthus deltoides</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
! <i>Digitaria sanguinalis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Echinacea purpurea</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Echinochloa crus-galli</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Echium vulgare</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Elymus repens</i> subsp. <i>repens</i>	Apofit	Syn.	in.
!! <i>Elymus repens</i> subsp. <i>caesium</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Epilobium ciliatum</i>	Kenofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Epilobium hirsutum</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Epilobium montanum</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Equisetum arvense</i>	Apofit	Syn.	<i>Agrop. int.-rep.</i>
<i>Erigeron annuus</i>	Kenofit	Syn.	in.
! <i>Erigeron ramosus</i>	Kenofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Erodium cicutarium</i>	Apofit	Syn.	in.
! <i>Erophila verna</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.
<i>Erysimum cheiranthoides</i>	Antropofit n. poch.	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
<i>Euphorbia esula</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Euphorbia helioscopia</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>

Załącznik 1. Kontynuacja – Appendix 1. Continued

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Euphorbia peplus</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Festuca arundinacea</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Festuca ovina</i> s. str.	Apofit	Nieokr.	in.
<i>Festuca pratensis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Festuca rubra</i> s. str.	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Festuca trachyphylla</i>	Apofit	Łąk.	in.
! <i>Ficaria verna</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Fragaria vesca</i>	Apofit	Syn.	<i>Epil. ang.</i>
<i>Frangula alnus</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Fraxinus excelsior</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
! <i>Fraxinus pennsylvanica</i>	Kenofit	Leś.	in.
! <i>Fumaria officinalis</i> subsp. <i>officinalis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Fumaria vaillantii</i>	Archeofit	Syn.	in.
! <i>Gagea lutea</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
! <i>Gagea minima</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
! <i>Galeopsis pubescens</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Galinsoga parviflora</i>	Kenofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Galium aparine</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Galium mollugo</i> s. str.	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
!! <i>Galium spurium</i> subsp. <i>spurium</i>	Archeofit	Syn.	in.
<i>Geranium molle</i>	Archeofit	Syn.	in.
<i>Geranium pratense</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Geranium pusillum</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Geum urbanum</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Glechoma hederacea</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Hedera helix</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Helianthus tuberosus</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Hemerocallis fulva</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Heracleum sphondylium</i> s. str.	Apofit	Łąk.	in.
<i>Heuchera sanguinea</i>	Ergazjofit	–	–
! <i>Hesperis matronalis</i> subsp. <i>matronalis</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Holcus lanatus</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Holcus mollis</i>	Apofit	Leś.	in.
! <i>Hordeum murinum</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Humulus lupulus</i>	Apofit.	Leś.	in.
<i>Hypericum maculatum</i>	Apofit	Mur. i psiar.	<i>Nard.-Call.</i>
<i>Hypericum perforatum</i>	Apofit	Nieokr.	in.
<i>Hypochoeris radicata</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
<i>Impatiens parviflora</i>	Kenofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Juncus articulatus</i>	Apofit	Torf.	<i>Scheuch.-Caric.</i>
<i>Juncus bufonius</i>	Apofit	Nam	<i>Isoët.-Nan.</i>
<i>Juncus tenuis</i>	Kenofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Juniperus communis</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Knautia arvensis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>

Załącznik 1. Kontynuacja – Appendix 1. Continued

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Lactuca serriola</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. Med.</i>
<i>Lamium album</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Lamium purpureum</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Lapsana communis</i> s. str.	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Lathyrus sylvestris</i>	Apofit	Kser.	<i>Trif.-Ger.</i>
<i>Leontodon autumnalis</i> subsp. <i>autumnalis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Leontodon hispidus</i> subsp. <i>hispidus</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Lepidium sativum</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Leucanthemum vulgare</i> subsp. <i>vulgare</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Lotus corniculatus</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Lupinus polyphyllus</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Luzula campestris</i>	Apofit	Mur. i psiar.	<i>Nard.-Call.</i>
<i>Lysimachia nummularia</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Malva alcea</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Malva neglecta</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Malva sylvestris</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Matricaria maritima</i> subsp. <i>inodora</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Medicago lupulina</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Medicago sativa</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Melandrium album</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Melilotus alba</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Mentha arvensis</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Muscari neglectum</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Mycelis muralis</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Myosotis arvensis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Myosotis ramosissima</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
<i>Myosotis stricta</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
<i>Narcissus poeticus</i>	Ergazjofit	–	–
! <i>Oenothera biennis</i> s. str.	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
!! <i>Oenothera canovirens</i>	Kenofit	Syn.	in.
!! <i>Oenothera xissleri</i>	Kenofit	Syn.	in.
! <i>Onopordum acanthium</i>	Archeofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Origanum vulgare</i>	Apofit	Kser.	<i>Trif.-Ger.</i>
! <i>Ornithogalum umbellatum</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Oxalis fontana</i>	Kenofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Padus serotina</i>	Kenofit	Leś.	in.
! <i>Papaver argemone</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Papaver dubium</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Papaver rhoeas</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Papaver somniferum</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Pastinaca sativa</i>	Archeofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Phalaris arundinacea</i> var. <i>picta</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Phleum pratense</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Pilosella officinarum</i>	Apofit	Mur. i psiar.	<i>Nard.-Call.</i>

Załącznik 1. Kontynuacja – Appendix 1. Continued

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Pinus sylvestris</i>	Apofit	Leś.	<i>Vacc.-Picee.</i>
<i>Plantago lanceolata</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Plantago major</i> s. str.	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Plantago intermedia</i>	Apofit	Nam.	<i>Isoët-Nan.</i>
<i>Plantago media</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
<i>Poa annua</i>	Apofit	Syn	in.
<i>Poa compressa</i> subsp. <i>compressa</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
<i>Poa pratensis</i> s. str.	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Poa trivialis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Polygonum aviculare</i>	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Polygonum lapathifolium</i> subsp. <i>brittingeri</i>	Apofit	Nam.	<i>Bid. tripart.</i>
<i>Polygonum persicaria</i>	Apofit	Nam.	in.
<i>Potentilla anserina</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Potentilla arenaria</i>	Apofit	Kser.	<i>Fest.-Brom.</i>
<i>Potentilla argentea</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
! <i>Potentilla intermedia</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Potentilla reptans</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Primula veris</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Quercus petraea</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Quercus robur</i>	Apofit	Leś.	in.
<i>Ranunculus acris</i> s. str.	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Ranunculus bulbosus</i>	Apofit	Kser.	in.
<i>Ranunculus repens</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Reynoutria japonica</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Rorippa sylvestris</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Rosa canina</i>	Apofit	Leś.	<i>Rham.-Prun.</i>
<i>Rubus caesius</i>	Apofit	Nieokr.	in.
<i>Rudbeckia hirta</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Rudbeckia laciniata</i>	Kenofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Rumex acetosa</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Rumex acetosella</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
!! <i>Rumex longifolius</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Rumex obtusifolius</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Sagina procumbens</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Salix caprea</i>	Apofit	Syn.	<i>Epil. ang.</i>
<i>Salvia nemorosa</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Sambucus nigra</i>	Apofit	Syn.	<i>Epil. ang.</i>
<i>Saponaria officinalis</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Sarothamnus scoparius</i>	Apofit	Leś.	<i>Rham.-Prun.</i>
! <i>Saxifraga granulata</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
!! <i>Scilla bifolia</i> s. str.	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Sedum acre</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
<i>Sedum maximum</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.
<i>Sedum sexangulare</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>

Załącznik 1. Kontynuacja – Appendix 1. Continued

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Sempervivum arachnoideum</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Sempervivum ×hybridum</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Senecio jacobaea</i>	Apofit	Kser.	in.
<i>Senecio vulgaris</i>	Archeofit	Syn.	in.
<i>Setaria pumila</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Setaria viridis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Solidago canadensis</i>	Kenofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Sonchus arvensis</i> subsp. <i>arvensis</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Sonchus asper</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Sonchus oleraceus</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Stellaria graminea</i>	Apofit	Łąk.	in.
<i>Stellaria media</i>	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
!! <i>Stellaria neglecta</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Symphytum officinale</i>	Apofit	Łąk.	in.
! <i>Syringa vulgaris</i>	Kenofit	Syn.	in.
<i>Tanacetum vulgare</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Taraxacum officinale</i> agg.	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Thlaspi arvense</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Thymus serpyllum</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
<i>Tilia cordata</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Tilia platyphyllos</i>	Apofit	Leś.	<i>Quer.-Fag.</i>
<i>Tragopogon pratensis</i> subsp. <i>pratensis</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Trifolium arvense</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
<i>Trifolium campestre</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
! <i>Trifolium medium</i>	Apofit	Kser.	<i>Trif.-Ger.</i>
<i>Trifolium pratense</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Trifolium repens</i> subsp. <i>repens</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Trisetum flavescens</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
<i>Tussilago farfara</i>	Apofit	Syn.	in.
<i>Urtica dioica</i> subsp. <i>dioica</i>	Apofit	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
! <i>Valerianella locusta</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Verbascum nigrum</i>	Apofit	Syn.	<i>Epil. ang.</i>
! <i>Veronica agrestis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Veronica arvensis</i>	Archeofit	Syn.	in.
<i>Veronica chamaedrys</i> subsp. <i>chamaedrys</i>	Apofit	Łąk.	in.
! <i>Veronica hederifolia</i> subsp. <i>hederifolia</i>	Apofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Veronica persica</i>	Kenofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Veronica polita</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Veronica triphylllos</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Veronica verna</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	<i>Koel.-Coryn.</i>
!! <i>Veronica vindbonensis</i>	Apofit	Kser.	in.
<i>Vicia angustifolia</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Vicia cracca</i>	Apofit	Łąk.	<i>Mol.-Arrh.</i>
! <i>Vicia hirsuta</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>

Załącznik 1. Kontynuacja – **Appendix 1.** Continued

Nazwa gatunku (Name of species)	Status rośliny synantropijnej (Status of a synanthropic plant)	Grupa siedliskowa (Habitat group)	Klasa zbiorowisk roślinnych (Class of plant communities)
<i>Vicia tetrasperma</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
<i>Vinca minor</i>	Ergazjofit	–	–
<i>Viola arvensis</i>	Archeofit	Syn.	<i>Stell. med.</i>
! <i>Viola odorata</i>	Archeofit*	Syn.	<i>Art. vulg.</i>
<i>Viola tricolor</i>	Apofit	Mur. piaszcz.	in.

* Za LATOWSKI 1994 (according to LATOWSKI 1994).